

POZICIONI I INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE¹

Përmbajtja

Pozicioni investimeve ndërkombëtare	1
Pozicioni i investimeve ndërkombëtare sipas sektorëve	2
Pozicioni i investimeve ndërkombëtare sipas instrumentave	2
Burimet e ndryshimeve në pozicionin e investimeve	3
Shënime shpjeguese	4

Kryesore:

- Niveli i zotërimeve të Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare në fund të dhjetorit 2018 shënon 7,933 milionë euro;
- Zotërimet e Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare rezultojnë rreth 634 milionë euro më shumë referuar nivelit në fund të vitit 2017;
- Niveli i detyrimeve ndaj jorezidentëve u zgjerua me 13%, ose 1,651 milionë euro, dhe shënon 14,338 milionë euro;
- Detyrimet në formën e "Investimeve direkte" (kapitali dhe instrumentet e borxhit) u rritën me 1,208 milionë euro në nivelin 7,661 milionë euro;
- Efekti i kursi të këmbimit ka ndikuar pozitivisht ecurinë e stokut për shumicën e formave të investimit.

Sipas Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare (PIN), niveli i zotërimeve të Shqipërisë jashtë dhe ai i detyrimeve ndaj jorezidentëve, në fund të muajit dhjetor 2018, shënojnë përkatësisht 7,933 milionë euro dhe 14,338 milionë euro.

PIN neto, i përcaktuar si diferenca midis zotërimeve (mjeteve) të Shqipërisë jashtë vendit dhe detyrimeve ndaj jorezidentëve, u zgjerua në -6,406 milionë euro nga -5,388 milionë euro në fund të vitit 2017.

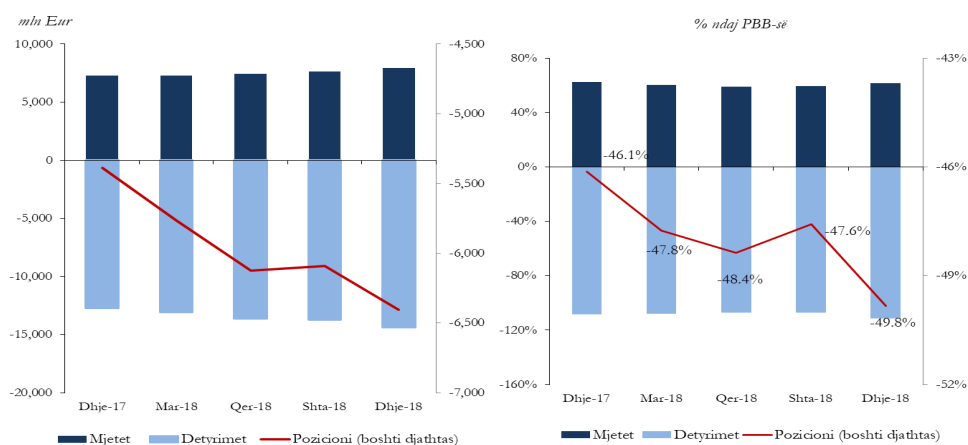
Thellimi i pozicionit neto negativ të Shqipërisë me botën, me 1,017 milionë euro, u nxit kryesisht nga zgjerimi i detyrimeve me 1,651 milionë euro, ndërkohë që mjetet u rritën me 634 milionë euro referuar nivelit në fund të vitit 2017.

Financimi i huaj paraqitet nën të njëjtën ndarje sipas instrumentave financiarë si në vitin e kaluar, duke ardhur në formën e *investimit direkt* (kapital, hua nga investitorët direkt), pasuar nga *investime të tjera* (kredi dhe depozita) dhe *investime në portofol* (letrat me vlerë të borxhit afatgjatë). *Investimet direkte* dhe të *portofolit* patën zgjerimin më të madh gjatë vitit.

Detyrimet në formën e *investimeve direkte* u rritën me 1,208 milionë euro në nivelin 7,661 milionë euro, në drejtim të zgjerimit të detyrimit në kapital dhe përfaqësojnë 53% të totalit të detyrimeve në fund të vitit 2018 - që zbut dobësitë potenciale të ekspozimit me jashtë. Ndërkohë, huamarrja e kompanive të lidhura nën një marrëdhënie investimi direkt ra me 48 milionë euro.

Detyrimet në formën e *investimeve të portofolit* u rritën (me 252 milionë euro) dhe në të njëjtën kohë, zgjerimi i detyrimeve në formën e *investimeve të tjera* (me 192 milionë euro) ishte rezultat i zgjerimit të huamarrjes afatgjatë të Sektorëve të Tjerë (biznesit) dhe huamarrjes afatgjatë të Qeverisë së Përgjithshme.

Në krahun e mjeteve, *mjetet e rezervës* u zgjeruan me 403 milionë euro. Në të njëjtën kohë, zotërimet e *Sistemit Bankar* shënojnë rënie të "huave" me jorezidentët (-190 milionë euro) dhe rritje të "titujve të borxhit" (+150 milionë euro) dhe "monedhave dhe depozitave" (+240 milionë euro).

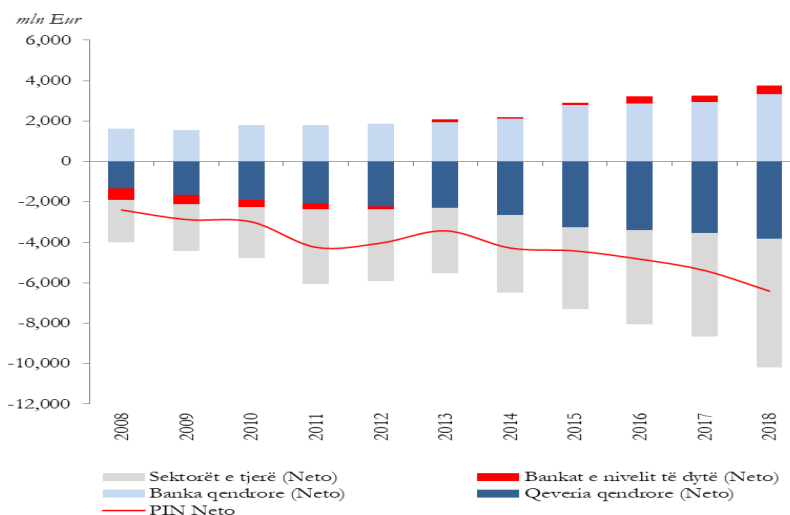

Grafik1: Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare.

1. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare është një pasqyrë statistikore që tregon vlerën dhe përbërjen e stokut të mjeteve dhe detyrimeve financiare të rezidentëve të një ekonomie me jorezidentët e një ekonomie tjetër, në një moment të dhënë në kohë. Pozicioni neto i pozicionit të investimeve ndërkombëtare tregon diferencën ndërmjet pretendimeve dhe detyrimeve të një ekonomie ndaj jorezidentëve. Ai mund të jetë pozitiv ose negativ.

POZICIONI I INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE SIPAS SEKTORËVE

Thellimi i pozicionit neto negativ (prej 1,017 milionë euro) gjatë vitit 2018, i dedikohet kryesisht thellimit të pozicionit neto negativ të Sektorëve të Tjerë (-1,227 milionë euro) të diktuar nga zgjerimi i detyrimeve në formën e investimeve direkte.

Grafik 2: Struktura e PIN sipas sektorëve.

POZICIONI I INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE SIPAS INSTRUMENTEVE

Zotërimet e Shqipërisë janë rritur në reflektim të zgjerimit të “titujve të borxhit” dhe “depozitave” të sistemit bankar dhe mjeteve të rezervës.

Analiza e PIN në lidhje me instrumentet përfaqësues në zotërimet e Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare, gjatë vitit 2018, pasqyron zgjerimin më të madh të investimeve të portofolit, “monedhave dhe depozitave” dhe mjeteve të rezervës dhe ngushtimin e “huave”.

Investimet e tjera u rritën me 56 milionë euro (ose 2%) dhe në fund të vitit 2018 shënojnë 2,542 milionë euro. Ky zhvillim është kryesisht në reflektim të ecurisë së zotërimeve të Sistemit Bankar jashtë. Rreth 77% e vlerës së investimeve të tjera përfaqësohet nga “monedhat dhe depozitat”, dhe pjesa tjetër kryesisht nga “hua” akorduar njësive jorezidente.

Investimet e portofolit u rritën me 149 milionë euro, në nivelin 739 milionë euro. 96% e tyre përfaqësohet nga titujt e Sistemit Bankar në sektorët jorezidentë.

Mjetet e rezervës u zgjeruan me 403 milionë euro në nivelin 3,399 milionë euro. Ky zgjerim i dedikohet rritjes së “mjeteve të tjera të rezervës”, kryesisht “monedhave dhe depozitave”.

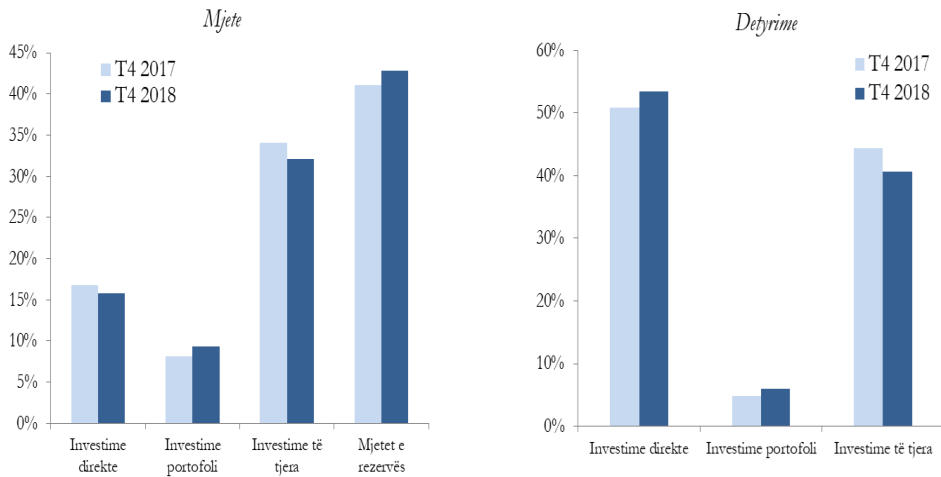
Mjetet në formën e investimeve direkte u rritën përkatësisht me 25 milionë euro.

Në anën e detyrimeve, instrumentet përcaktues vijojnë investimet direkte dhe investimet e tjera, me respektivisht 53% dhe 41% të totalit të detyrimeve.

Detyrimet në formën e investimeve direkte (kapitali dhe instrumentet e borxhit) u rritën me 1,208 milionë euro (ose 19%) dhe në fund të vitit 2018 vlerësohen në 7,661 milionë euro.

Detyrimet në formën e investimeve të tjera u rritën me 192 milionë euro në nivelin 5,818 milionë euro, si rezultat i zgjerimit të huave të Sektorëve të Tjerë, nga linja e kredisë së garantuar nga Qeveria e Përgjithshme. Në masën 56% investimet e tjera përfaqësohen nga huatë e marra nga Qeveria e Përgjithshme.

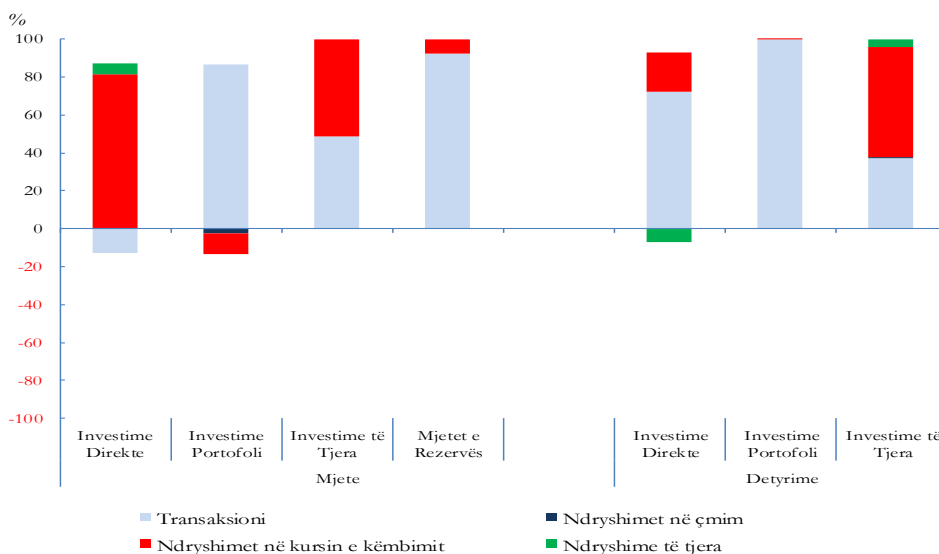
Grafik 3: Struktura e mjeteve dhe detyrimeve.

BURIMET E NDRYSHIMEVE NË POZICIONIN E INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE

Analizuar sëbashku, Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare dhe Bilanci i Pagesave, referuar marrëdhënies *stok* dhe *fluks*, për periudhën 31 dhjetor 2017 – 31 dhjetor 2018, vërehet se efekti i kursit të këmbimit ka ndikuar pozitivisht ecurinë e stokut për shumicën e formave të investimit në *mjete* dhe *detyrime*.

Grafiku në vijim shfaq kontributin e elementëve kryesorë që kanë ndikuar në diferencën midis dy pozicioneve (referuar nivelit në dhjetor 2017 ndaj dhjetorit 2018), në nivel të agreguar për çdo formë investimi, duke identifikuar efektet nga transaksioni në bilancin e pagesave, nga ndryshimi i kursit të këmbimit, ndryshimeve të çmimeve dhe ndryshimet e tjera.

Efekti i kursit të këmbimit ka ndikuar pozitivisht ecurinë e stokut.

Grafik 4: Burimet e ndryshimeve në zërat kryesorë të mjeteve dhe detyrimeve të PNI (31 dhjetor 2017 – 31 dhjetor 2018).

SHËNIME SHPJEGUESE

Hyrje	<p>Statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare paraqesin gjendjen e stokut të fundit të periudhës të pretendimeve dhe detyrimeve të huaja financiare të ekonomisë shqiptare. Të dhënat janë kompiluar në bazë neto, d.m.th ato iu përkasin zotërimeve të rezidentëve të Shqipërisë në mjete të huaja dhe zotërimeve të jorezidentëve në mjete në Shqipëri. Ashtu si statistikat e Bilancit të Pagesave dhe statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare bëjnë dallimin ndërmjet investimeve direkte, investimeve të portofolit, derivativëve financiarë, investimeve të tjera dhe mjeteve të rezervës. Si e tillë, tabela e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare identifikon ata elementë të bilancit të agreguar të Shqipërisë që tregojnë pretendimet dhe detyrimet financiare të rezidentëve të Shqipërisë ndaj jo-rezidentëve. Shifrat prezantohen në mënyrë që të kenë qëndrueshmëri me formatet e prezantimit ndërkombëtar. Informacioni është i disponueshëm për Fondin Monetar Ndërkombëtar (http://www.imf.org/external/index.html).</p>
Standarte Statistike Ndërkombëtare	<p>Statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare në Shqipëri janë kompiluar në përputhje me manualin e Bilancit të Pagesave dhe Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare M6PB (2009), Guidën kompiluese sipas M6BP të Fondit Monetar Ndërkombëtar FMN, (2014) si dhe në Pozicionin e investimeve ndërkombëtare – një guidë për burimet e të dhënave të Fondit Monetar Ndërkombëtar, (2004). Ndjekja e këtyre standardeve siguron pajtueshmëri të të dhënave nga njëra anë dhe nga ana tjetër, konsistencë midis statistikave të borxhit, të Bilancit të Pagesave dhe Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare si dhe me Sistemin e Llogarive Kombëtare (SNA2008) dhe Sistemin e Llogarive Europiane (ESA2010). Të dhënat mbi pozicionin e investimeve ndërkombëtare janë një burim i rëndësishëm informacioni për zëra të caktuar të këtyre statistikave.)</p>
Përkufizimi i Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare	<p><i>Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare</i> është një pasqyrë statistikore që tregon vlerën dhe përbërjen e stokut të mjeteve dhe detyrimeve financiare të rezidentëve të një ekonomie me jorezidentët e një ekonomie tjetër, në një moment të dhënë në kohë. Ky stok është rezultat i transaksioneve me jorezidentët të vlerësuar me vlerën korrente të tregut, kurseve përkatëse të këmbimit, ndryshimeve në çmim dhe faktorëve të tjerë (falje, riklasifikime, etj) në një moment të caktuar. Pozicioni neto i pozicionit të investimeve ndërkombëtare tregon diferencën ndërmjet pretendimeve dhe detyrimeve të një ekonomie ndaj jorezidentëve. Ai mund të jetë pozitiv ose negativ. Pozicioni neto bashkë me stokun e mjeteve jofinanciare përfaqëson pasurinë e një ekonomie.</p>
Rezidenca	<p>Termi <i>rezident</i> iu dedikohet (a) individëve, përfshirë dhe atyre me kombësi të huaj, që jetojnë në Shqipëri për të paktën një vit ashtu si dhe stafit të ambasadës shqiptare dhe stafit ushtarak të vendosur jashtë, (b) trupave qeveritare shqiptare të vendosura jashtë (ambasadave, konsullatave, etj), dhe (c) korporatave që kanë në Shqipëri qendrën e interesit ekonomik, përfshirë dhe degë të kompanive të huaja të regjistruara. Gjithashtu përfshihen edhe sipërmarrjet me pronësi të huaj të vendosura në Shqipëri dhe të angazhuara në aktivitete të shërbimeve financiare të tregtuara në arenën ndërkombëtare.</p> <p><i>Jorezidentë</i> të një ekonomie përkufizohen njësitë institucionale që nuk janë rezidentë të asaj ekonomie.</p>
Tipet e Instrumentave Financiarë të Rëndësishëm të Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare	<p>a- <i>investimet direkte</i> sipas M6BP dhe përkufizimit standard të OECD-së (Botimi 4) përcaktohen si kategoria e investimeve ndërkombëtare të lidhura me një rezident në një ekonomi, i cili ka kontroll ose një shkallë të caktuar influence në manaxhimin e një ndërmarrjeje, e cila është rezidente në një ekonomi tjetër. Investimet direkte kërkojnë që investitori direkt duhet të ketë një pronësi 10 përqind ose më shumë të aksioneve të zakonshme ose të fuqisë votuese në manaxhimin e një ndërmarrjeje</p> <p>b- <i>investimet e portofolit</i> përfshijnë investimet në kapital dhe në tituj borxhi. Në ndryshim nga investimet direkte, investitori për investimet në kapital duhet të zotërojë më pak se 10 përqind të aksioneve dhe në këtë mënyrë ai nuk zotëron ndonjë fuqi efektive në manaxhim.</p> <p>c- <i>derivativët financiarë</i> iu referohen instrumenteve financiare që janë të lidhur me një tjetër instrument financiar ose mall dhe nëpërmjet të cilëve risqe specifike financiare mund të transferohen dhe tregtohen në tregjet financiare.</p> <p>d- <i>investimet e tjera</i> përfaqësojnë një kategori që përfshin të gjitha transaksionet financiare që nuk janë të përfshira tek investimet direkte, investimet e portofolit ose mjetet e rezervës.</p>
Mbledhja e të dhënave	<p>Burim informacioni për statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare janë: Banka e Shqipërisë, Ministria e Financave, Organizata e Institucione të tjera Ndërkombëtare si dhe sistemi bankar pjesë e Sistemit të Unifikuar të Raportimit në Bankën e Shqipërisë.</p>

Vlerësimi	Stoku i mjeteve dhe detyrimeve është regjistruar në vlerë tregu ose në vlerë nominale. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare të Shqipërisë është kompiluar në lekë dhe publikohet në euro. Për stokun e mjeteve dhe detyrimeve në monedha të tjera, konvertimi bëhet me kursin zyrtar të këmbimit të datës së fundit të periudhës së raportimit. Efekti i ndryshimit të kurseve të këmbimit është përfshirë në vlerësimin e stokut të detyrimeve. Instrumentet përkatës përfshijnë dhe interesat e përlogaritur në vlerën e stokut të tyre.
Paraqitja e tabelës	<p>Paraqitja e të dhënave të Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare së pari dallon instrumentet financiarë:</p> <p><i>Instrumentet financiare:</i> kapitali, monedha dhe depozita, tituj borxhi, kredi tregtare (të pagueshme), detyrime të tjera borxhi, derivativë dhe alokimet në SDR.</p> <p><i>Sektorët institucionalë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * Autoriteti monetar (Bankë Qendrore) * Korporata depozituese me përjashtim të Bankës Qendrore * Qeveria e përgjithshme * Sektorët e tjerë <p>Brenda sektorëve klasifikimet jepen sipas:</p> <p><i>maturitetit - afat-shkurtër:</i> në rastet e një maturimi origjinal një vit ose më pak;</p> <p><i>afat-gjatë:</i> për një maturim origjinal më shumë se një vit.</p>

DEPARTAMENTI I
STATISTIKAVE
FINANCIARE

Sheshi "Skënderbej", nr. 1, Tiranë

Tel: + 355 4 241 93 01
+ 355 4 241 93 02
+ 355 4 241 93 03
+ 355 4 241 94 09
+ 355 4 241 94 10
+ 355 4 241 94 11

Fax: + 355 4 241 94 08
Email: statistics@bankofalbania.org

Shënime:

Banka e Shqipërisë rezervon të drejtën për të bërë rishikimin e statistikave të publikuara. Në rastin e rishikimeve që sjellin ndryshime të treguesve, Banka e Shqipërisë njuh përdoruesit me faktorët e rishikimit dhe ndikimin përkatës.

Gjatë periudhës kanë ndodhur ndryshime në pozicionin e investimeve ndërkombëtare si pasojë e plotësimit të informacionit me të dhëna nga institucionet raportuese.

Është rishikuar seria kohore T1/2018-T3/2018, bazuar në politikën e rishikimit të Bankës së Shqipërisë.

Për më shumë informacion mbi të dhënat e stokut të pozicionit të investimeve ndërkombëtare referojuni linkut të mëposhtëm:

*[https://www.bankofalbania.org/Statistikat/Statistikat_e_Sektorit_te_Jashtem/
Pozicioni_i_Investimeve_Nderkombetare_PIN/](https://www.bankofalbania.org/Statistikat/Statistikat_e_Sektorit_te_Jashtem/Pozicioni_i_Investimeve_Nderkombetare_PIN/)*